

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ

КОБКО РОМАН ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 368:339.13:338.02

**ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ
РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ**

21.04.01 – економічна безпека держави

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі економічної безпеки Національної академії внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України

Науковий керівник доктор економічних наук, доцент
Андрієнко Василь Миколайович,
Державне підприємство
«Укрінтеренерго»,
в.о. директора

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Ревак Ірина Олександрівна,
Львівський державний університет
внутрішніх справ,
завідувач кафедри соціальних дисциплін

доктор економічних наук, професор
Гнилицька Лариса Володимирівна,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
професор кафедри бухгалтерського обліку

Захист відбудеться 28 вересня 2017 року о 12³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.725.04 у Львівському державному університеті внутрішніх справ за адресою: 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Львівського державного університету внутрішніх справ за адресою: 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Автореферат розісланий 28 серпня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С. І. Мельник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Перехід до ринку в Україні зумовив зміни у сфері економічних відносин, які характеризуються високим рівнем нестабільності. Масштабні перетворення, що відбулися за останні роки, не лише спричинили появу суперечностей, а й сформували нові загрози для вітчизняної економіки, що зумовлюють необхідність створення системи державного регулювання й контролю за нею. Невід'ємною складовою економічної безпеки будь-якої держави є безпека ринку фінансових послуг та ринку страхових послуг зокрема, функціонування якого характеризується дуалістичним підходом. Так, з одного боку, діяльність суб'єктів ринку страхових послуг дає змогу мінімізувати вплив загроз на економічну безпеку держави, її юридичних осіб та громадян, а з іншого – діяльність самих суб'єктів впливає на економічну безпеку держави. У цьому аспекті пріоритетним напрямом є розроблення концептуального та методичного підходів до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг в Україні.

Поняття економічної безпеки держави, класифікацію економічних загроз та інтересів, підходи до оцінки рівня економічної безпеки, принципи формування системи забезпечення економічної безпеки держави висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Л. Абалкін, В. Білоус, О. Бандурка, О. Барановський, О. Власюк, В. Геєць, С. Глазьев, Л. Гнилицька, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, Б. Кваснюк, Т. Ковальчук, В. Манілов, Г. Маховські, С. Мердок, І. Мігус, В. Мунтіян, Н. Нижник, Є. Олейников, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Пірожков, К. Петрова, І. Ревак, В. Сенчагов, Г. Ситник, А. Сухоруков, Я. Тімберген, І. Червяков, В. Шлемко, Д. Фішер, В. Франчук, В. Ярочкін та інші.

Вивчення питання державного регулювання ринку страхових послуг перебувало в колі наукових інтересів багатьох українських та закордонних вчених, зокрема: С. Осадця, В. Базилевича, В. Грушка, М. Лутака, Л. Рейтмана, В. Шахова, І. Яковенка, С. Саркісова, К. Воблого, О. Василика, М. Клапківа, Є. Коломіна, Н. Ткаченко, В. Сухова, А. Чухно та інших науковців.

Водночас сучасні українські й іноземні фахівці, аналізуючи сутність економічної безпеки в ринкових умовах, не приділяють значної уваги здійсненню державного регулювання економічної безпеки окремих її складових, однією з яких є економічна безпека ринку страхових послуг. Вказані обставини свідчать про актуальність обраної теми дисертації, її теоретичну та практичну значущість.

Наукове завдання дослідження полягає в розробці теоретико-методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення інструментарію оцінювання впливу державного регулювання на економічну безпеку ринку страхових послуг в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідницької роботи кафедри менеджменту та економічної безпеки Черкаського національного університету

імені Богдана Хмельницького. Зокрема, у межах теми «Перспективи управлінської діяльності суб'єктів господарської діяльності в контексті економічної безпеки» (реєстраційний номер 0115U002905) розроблено методичний підхід до здійснення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній, що передбачає не лише фінансові, а й кадрові, інформаційні та правові параметри оцінювання, на основі яких визначається інтегральний показник, на що, своєю чергою, зважають органи державного регулювання під час прийняття управлінських рішень на ринку страхових послуг.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методичних і організаційних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення оцінювання впливу державного регулювання на економічну безпеку ринку страхових послуг України.

Для досягнення зазначеної мети окреслено та вирішено такі завдання:

- розглянути основні етапи становлення економічної безпеки держави та її складові;
- визначити сутність та місце безпеки ринку страхових послуг в економічній безпеці держави;
- з'ясувати роль державного регулювання у процесі забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг України;
- здійснити оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг провідних країн світу та України;
- встановити основні інструменти державного регулювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг;
- ідентифікувати основні загрози економічній безпеці держави на ринку страхових послуг;
- запропонувати концептуальний підхід до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг України;
- удосконалити науково-методичний підхід до оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг;
- розробити методику стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній задля державного регулювання ринку страхових послуг.

Об'єктом дослідження є забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг в Україні.

Предметом дослідження є державне регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети й виконання завдань у дисертації використано низку загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: *методи індукції та дедуції* – під час дослідження понять «ринку страхових послуг», «економічна безпека ринку страхових послуг», «державне регулювання економічної безпеки» та «державне регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг» (пп. 1.1–1.3); *спостереження й узагальнення* – для встановлення місця економічної безпеки ринку страхових послуг серед інших складових економічної безпеки держави (пп. 1.2), з'ясування ролі державного регулювання у процесі забезпечення економічної

безпеки ринку страхових послуг (пп. 1.3); *причинно-наслідковий метод* – у процесі оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг (пп. 2.1); *упорядкування* – під час систематизації критеріїв, за якими здійснюється класифікація загроз економічній безпеці ринку страхових послуг (пп. 2.3); *порівняння* – для вивчення інструментів державного регулювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг (пп. 2.2); *графічні методи* – у процесі аналізу основних тенденцій розвитку ринку страхових послуг (пп. 2.1); *методи системно-структурного аналізу* – для надання пропозицій щодо розробки концептуального підходу до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг (пп. 3.1) та удосконалення методичних підходів щодо оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг (пп. 3.2, 3.3); *метод наукового узагальнення*, що вможливив формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі, нормативно-правові акти органів державної влади та управління, офіційні публікації статистичних органів і відомчі матеріали, інтернет-сайти страхових компаній.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у науковому обґрунтуванні нового підходу до вирішення теоретико-методичних та організаційно-прикладних засад державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг. До найбільш вагомих результатів, які визначають наукову новизну дисертації, належать такі:

удосконалено:

– концептуальний підхід, що вирізняється з-поміж інших тим, що державне регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг запропоновано здійснювати не лише на основі організаційних, правових, економічних, кадрових та інформаційних важелів, а й за результатами оцінювання економічної безпеки страхових компаній, що працюють на ньому;

– правову складову державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг у формі науково-практичних рекомендацій для вдосконалення низки законів України, які логічно відображають сутність державного регулювання ринку страхових послуг та його економічної безпеки;

– методичний підхід до здійснення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній, що відрізняється від інших тим, що передбачає не лише фінансові, але й кадрові, інформаційні та правові параметри оцінювання, на основі яких визначається інтегральний показник, на що, своєю чергою, зважають органи державного регулювання під час прийняття управлінських рішень на ринку страхових послуг;

– ієрархічний підхід до розрахунку рівня економічної безпеки держави, що на відміну від існуючого, передбачає оцінювання економічної безпеки окремої страхової компанії, ринку страхових послуг, фінансового та інших ринків та держави загалом;

дістали подальший розвиток:

– науково-методичний підхід, який передбачає доповнення класифікації загроз загрозами ринку страхових послуг та економічній безпеці держави на

ринку страхових послуг; на відміну від відомих у науці та практиці, він дає змогу чітко розмежовувати загрози, що у практичній діяльності сприяє цілеспрямованому формуванню заходів щодо їх прогнозування та нейтралізації їхніх наслідків;

– науково-методичний підхід до оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг, складовими якого є індикатори, бальна шкала від 0 до 1, якісні й кількісні критерії та порядок оцінювання, який, на відміну від інших, дозволяє визначати рівень такої безпеки за окремими напрямками діяльності страхових компаній та загалом, а також відслідковувати ці процеси у динаміці й визначати їх тренд;

– змістова складова основних категорій: «державне регулювання економічної безпеки», «економічна безпека ринку страхових послуг», «державне регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг», «загрози економічній безпеці ринку страхових послуг», «індикатори економічної безпеки ринку страхових послуг», «інструменти державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг», яка, на відміну від інших, сформована на засадах безпекознавства, що забезпечує цілісний підхід до розробки нормативно-правової, методичної та організаційної складової забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг України;

– дослідження інструментів державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг, що охоплюють організаційні, правові, економічні, кадрові та інформаційні важелі, систематизація яких сприяла розробці концептуального підходу до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг;

– систематизація складових економічної безпеки держави, що передбачає трансформацію «фінансової безпеки» на «економічну безпеку фінансового ринку» (далі ЕБ), а також її складових: «банківської безпеки» на «ЕБ банківської системи»; «безпеки небанківського фінансового ринку» на «ЕБ фондового ринку», «ЕБ ринку страхових послуг» та «ЕБ небанківського фінансово-кредитного ринку»; «боргової безпеки» та «бюджетної безпеки» на «ЕБ державних фінансів»; «валютної безпеки» та «грошово-кредитної безпеки» на «ЕБ монетарного ринку», що сприятиме ідентифікації специфічних загроз економічній безпеці держави на фінансовому ринку та розробці дієвих заходів щодо їх нейтралізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що наукові положення, висновки та методичні рекомендації дисертаційної роботи доведені до рівня практичних методик і пропозицій, які можуть бути використані у сфері забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг України та її державного регулювання в умовах модернізації економіки.

Розроблені дисертантом підходи до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг мають теоретико-методичне та практичне значення та впровадженні у практичну та науково-методичну діяльність Міністерства внутрішніх справ України (акт впровадження № 1421-н від 18 травня 2017 р.).

Теоретичні узагальнення, наукові розробки та методичні рекомендації автора використовуються в освітньому процесі Національної академії внутрішніх справ під час викладання дисциплін: «Фінансове право», «Основи економічної теорії», «Господарське право», «Оцінка та аналіз правового регулювання економіки» (акт впровадження № 21 від 24.05.2017 р.) та у системі післядипломної освіти державного навчального закладу післядипломної освіти «Навчально-методичний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом і фінансуванням тероризму (акт впровадження № 517-н від 19.05.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є одноосібно виконаною науковою працею. Наукові положення, результати, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, одержані автором особисто та викладені в опублікованих працях. Особистий внесок автора у працях, опублікованих у співавторстві, вказано у списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати наукового дослідження, викладені в дисертації, обговорено і схвалено на засіданнях кафедр, під час роботи круглих столів, оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: II-й міжнародній науково-практичній конференції «Фінансові інструменти просторово-територіального розвитку» (22–23 березня 2016 р., м. Черкаси), III-й Всеукраїнській науково-практичній заочній конференції «Стратегічні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах» (14 квітня 2016 р., м. Черкаси), науково-теоретичній конференції наукового товариства здобувачів вищої освіти «Розвиток юридичних наук: проблеми та рішення очима здобувачів вищої освіти» (14 квітня 2016 р., м. Київ), XII mezinárodní vědecko-praktická konference «Moderní vymoženosti vědy – 2016» (22–30 ledna 2016 roku, Praha), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи управлінської діяльності суб'єктів господарювання в контексті економічної безпеки» (25–26 березня 2016 р., м. Черкаси), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Економічна безпека України: стан, проблеми та перспективи» (22 квітня 2016 р., м. Львів), міжнародній конференції «Міжнародний форум з безпеки INFOS-2017» (25–27 травня 2017 р., м. Черкаси).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 15 наукових праць, серед яких 8 статей у фахових виданнях України, в тому числі 6 – у виданнях, що входять до наукометричних баз, 7 – в інших виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 6,63 др. арк, з них 5,54 др. арк. належать особисто автору.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (192 найменування на 19 сторінках), 3 додатки, що розміщені на 12 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 233 сторінки, із них основний текст – 187 сторінок, які містять 46 таблиць та 24 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, наведено наукову новизну, описано практичне застосування отриманих результатів, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, сформульовано мету та основні завдання дисертації, окреслено зв'язок роботи з науковими програмами, темами і планами.

У **розділі 1 «Теоретичні основи державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг в Україні»** на основі критичного аналізу наукових джерел розглянуто основні етапи становлення економічної безпеки держави та її складові; визначено місце економічної безпеки ринку страхових послуг серед інших складових економічної безпеки держави; з'ясовано роль державного регулювання у забезпеченні економічної безпеки ринку страхових послуг.

У рамках аналізу науково-методичних праць вітчизняних і зарубіжних науковців, було з'ясовано, що поняття «економічна безпека» ґрунтується на базі визначень та принципів «безпеки». За результатами дослідження встановлено, що економічна безпека – це динамічна складова економіки, що адаптується до вимог свого часу.

З'ясовано, що сучасний етап розвитку держави вимагає для забезпечення економічної безпеки врахування специфічних, адресних особливостей об'єкта дослідження (наприклад, ринку страхових послуг) за появи негативних явищ із рисами невизначеності й ризику, що спричиняє відхилення стану економічної безпеки від запланованого.

Досліджено правове регламентування становлення та розвитку економічної безпеки в Україні за хронологією нормативних документів, що в подальшому дасть змогу окреслити ґрунтовні пропозиції щодо вдосконалення державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг.

Запропоновано розглядати безпеку страхового ринку не з позиції суб'єктів, що надають, або споживають, певні страхові продукти, а з позицій послуг, що надаються та є товаром на цьому ринку. На основі зробленого припущення поняття «ринку страхових послуг» доцільно трактувати як місце, на якому відбувається врівноваження попиту і пропозиції на страхові послуги, що надають вітчизняні та зарубіжні страхові компанії.

Вивчення теоретичних підходів до понять «економічна безпека держави» та «ринку страхових послуг» дало змогу синтезувати ці поняття в поняття «економічна безпека ринку страхових послуг», під яким пропонуємо розуміти такий стан ринку, за якого задовольняються майнові інтереси застрахованих осіб та встановлюється ринкова рівновага.

Запропоновано авторське визначення поняття «державне регулювання ринку страхових послуг», під яким доцільно розуміти сукупність заходів, важелів та інструментів, використання який сприяє встановленню ринкової рівноваги та задоволенню потреб суспільства у наданих послугах.

Встановлено роль державного регулювання у процесі забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг України шляхом вивчення складових забезпечення економічної безпеки держави та механізму державного регулювання страхового ринку задля вдосконалення державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг України.

У розділі 2 «Сучасний стан державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг» досліджено тенденції розвитку ринку страхових послуг в Україні та за кордоном; систематизовано основні інструменти державного регулювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг, здійснено ідентифікацію загроз економічній безпеці держави на ринку страхових послуг.

Аналіз стану розвитку ринку страхових послуг засвідчив, що кількість фінансових установ в Україні, зокрема й страхових компаній, за останні п'ять років зменшується, що зумовлено загальними тенденціями в розвитку економіки та світовою фінансовою кризою (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка діяльності страхових компаній в Україні у 2012–2016 роках

	На кінець року				Впродовж 2016 року		На кінець	Відхилення (шт.)
	2012	2013	2014	2015	Внесено	Виключено	2016	
Фінансові установи		2113	2087	2239	245	359	2125	-114
Страхові компанії, всього	414	407	382	361	6	57	310	-51
у тому числі:								
страхові компанії з ризикових видів страхування	352	345	325	312	6	47	271	-41
страхові компанії зі страхування життя	62	62	57	49	0	10	39	-10

Вивчення окремих показників функціонування ринку свідчить про те, що вони не відповідають світовим стандартам. Так, рівень проникнення страхування в Україні невисокий, співвідношення валових страхових премій до ВВП за 2000–2017 рр. в середньому складало 2,3%, що значно нижче, ніж у розвинутих країнах.

Розмір страхових премій у розрахунку на душу населення порівняно низький. Так, за результатами 2008 р. в Україні на 1 особу припадало 67,2 дол. США страхових премій, а станом на початок 2017 р. – 3,276 дол. США, що порівняно з іншими країнами світу є доволі низьким показником. Проведений аналіз також свідчить про диспропорцію розвитку страхового ринку України, за якої перевага надається розвитку ризикового страхування, а страхування життя охоплює лише 4,6% у загальному обсязі страхових премій. Не менш важливим є такий показник, як «рівень страхових виплат», який в Україні в період із 2006 р. по 2016 р. перебував у межах 8% – 33%, що свідчить про високий рівень «схемного страхування» або «псевдострахування».

Досліджено основні інструменти державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг та систематизовано їх за двома підходами: залежно від суб'єктів, що здійснюють державне регулювання; залежно від цілей державного регулювання.

Вивчення суб'єктів, що здійснюють державне регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг України, дало змогу встановити, що ними є: Президент України, Верховна рада України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – НКРРФП), саморегульовані організації тощо.

Основними інструментами державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг, згідно з цільовим підходом, є: підтримка платоспроможності страхових компаній; забезпечення справедливості та доступності продукту; стабільність ринку; підтримка національних страхових компаній; сприяння розвитку економіки. З'ясовано, що наразі недостатня увага приділяється організаційним, кадровим та інформаційним інструментам, сприяючи відтак виникненню загроз, що негативно впливають на функціонування ринку страхових послуг в Україні.

Встановлено, що одним із ключових завдань процесу державного регулювання відносин, що виникають між суб'єктами фінансової системи України, є створення безпечних умов їх функціонування. Невід'ємною складовою економічної безпеки держави є безпека ринку страхових послуг, результати оцінювання якої безпосередньо впливають на рівень економічної безпеки держави загалом.

Проведене оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України дозволило з'ясувати, що він визначається на основі показників, які не повністю характеризують цей ринок, що призводить до отримання неповної інформації та прийняття подекуди помилкових рішень з боку органів державного регулювання та контролю в процесі забезпечення економічної безпеки держави (рис. 1).

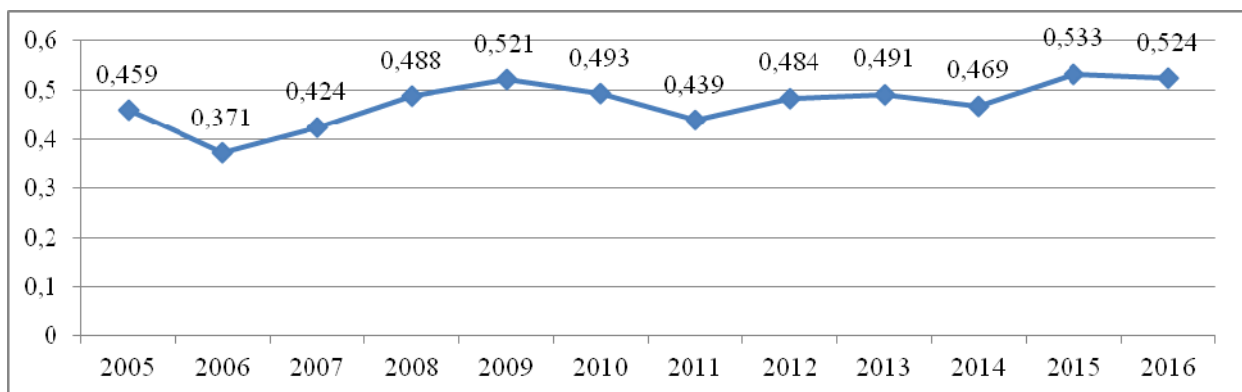

Рис. 1. Динаміка інтегрального показника фінансової безпеки страхового ринку України за 2005–2016 роки

З іншого боку, економічна безпека страхового ринку, що залежить від багатьох об'єктивних і суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх чинників,

визначається насамперед станом його розвитку, фінансовою результативністю та ефективністю діяльності.

На основі SWOT-аналізу здійснено діагностику загроз, що дозволила удосконалити існуючу класифікацію шляхом виокремлення загроз ринку страхових послуг та загроз економічній безпеці держави на ринку страхових послуг, що у практичній діяльності сприяє цілеспрямованому формуванню заходів щодо їх прогнозування та нейтралізації їх наслідків (табл. 2). Визначено, що розподіл загроз економічній безпеці держави на ринку страхових послуг на макро- та мікрорівнях дозволить розробити стратегію їх ідентифікації та нейтралізації, що позитивно вплине на рівень економічної безпеки держави загалом.

Виконане дослідження дозволило запропонувати авторське визначення поняття «загрози економічній безпеці ринку страхових послуг», під яким запропоновано розуміти сукупність макро- та мікроекономічних факторів, що негативно впливають на функціонування та розвиток ринку страхових послуг в Україні та призводять до порушення рівноваги на ньому.

За результатами оцінювання стану державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг окреслено основні загрози з боку держави, що знижують можливість суб'єктів ринку страхових послуг вчасно та гнучко протистояти наявним та потенційним внутрішнім і зовнішнім загрозам та усувати негативні фактори впливу на їх функціонування.

У розділі 3 «**Напрями вдосконалення державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг**» запропоновано концептуальний підхід до вдосконалення державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг України, розроблено методику стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг, удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг.

Запропоновано концептуальний підхід до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг в Україні, який передбачає оновлення стандартів оцінювання особливих ризиків страховика та його впливу на економічну безпеку держави (рис. 2). Встановлено мету, завдання, функції та принципи державного регулювання ринку страхових послуг, виокремлено його об'єкти та суб'єкти.

Подано пропозиції щодо вдосконалення інструментів державного регулювання шляхом внесення змін до нормативно-правових актів із питань діяльності страхових компаній та забезпечення економічної безпеки держави, зокрема: Закону України «Про основи національної безпеки», Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Закону України «Про страхування», Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів). Схематично представлено напрями встановлення взаємозв'язку між нормативними актами України з питань державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг.

**Загрози економічній безпеці держави
на ринку страхових послуг на макрорівні та мікрорівні**

МАКРОРІВЕНЬ	
Загрози економічній безпеці ринку страхових послуг	Загрози економічній безпеці держави в результаті функціонування ринку страхових послуг
<ul style="list-style-type: none"> • негнучкість державної політики щодо стратегічного розвитку страхового ринку; • відсутність відповідного державного регулювання діяльності саморегульованих організацій (СРО), неефективність їх функціонування; • недосконалість існуючого нормативно-правового забезпечення у сфері страхування в країні; • організаційна структура органу, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (на консолідованій основі (мегарегулятора) чи секторальний підхід); • низький рівень спроможності та незалежності регулятора; • недосконале законодавче регулювання діяльності актуаріїв, аварійних комісарів, страхових агентів та брокерів; часті зміни в нормативно-правовому регулюванні страхового ринку; • відсутність систематичних та ґрунтовних досліджень, а також необхідного обсягу статистичної інформації; • непрозорість фінансової звітності більшості страхових компаній тощо 	<ul style="list-style-type: none"> • загострення соціально-політичної ситуації в країні; • зменшення рівня платоспроможного попиту населення та суб'єктів господарювання; • підвищення рівня інфляції, зниження рівня зайнятості та розміру середньомісячного доходу населення; • значна кількість низькорентабельних та збиткових підприємств; • відтік капіталу за кордон; • залежність вітчизняного страхового ринку від кон'юнктури та спекулятивних очікувань іноземних страхових компаній; • відсутність привабливих напрямів інвестування для страхових компаній тощо.
МІКРОРІВЕНЬ	
Загрози економічній безпеці страхових компаній у процесі функціонування	Загрози економічній безпеці держави в результаті функціонування окремих страхових компаній
<ul style="list-style-type: none"> • окремі випадки банкрутства найбільших страхових компаній; • здійснення масових протиправних дій страховими компаніями; • зміна підходів до визначення маржі платоспроможності страхових компаній; • неадекватність систем управління ризиками, низький рівень капіталізації страхових компаній; • низький рівень якості та незбалансована структура консолідованих активів і зобов'язань компаній із ризикового страхування та страхування життя; • негативна динаміка щодо рівня консолідованих фінансових результатів страхових компаній; • неефективне розміщення страхових резервів; • недостатній розмір фондів гарантування, що формуються страховими компаніями тощо 	<ul style="list-style-type: none"> • функціонування значної кількості кептивних компаній; • низький рівень розвитку страхового ринку та страхової справи загалом; • низький рівень конкурентоспроможності страхового ринку; • низький рівень послуг більшості страхових компаній та існування корупційних схем у страхуванні; • використання страхування як механізму оптимізації податкового навантаження; • недостатня кількість ліквідних фінансових інструментів для ефективного інвестування фінансових ресурсів; • неоднорідність розвитку страхового ринку

Запропоновано механізм реалізації концептуального підходу до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг в Україні, який передбачатиме прийняття низки нормативно-правових актів, проведення моніторингу за станом реалізації запропонованих заходів з метою отримання достовірної інформації про ефективність виконання планів і програм, залучення громадськості, добровільних об'єднань учасників

страхового ринку, представників бізнесу до реалізації запланованих заходів, об'єднання зусиль наукового потенціалу та практиків ринку страхових послуг.

Рис. 2. Основні елементи концептуального підходу до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг

Задля вдосконалення оцінювання економічної безпеки держави, запропоновано внести зміни до складових, за якими здійснюється розрахунок рівня економічної безпеки України у Методичних рекомендаціях Міністерства

економічного розвитку і торгівлі шляхом трансформації «фінансової безпеки» на «економічну безпеку фінансового ринку», а також її складових, що сприятиме ідентифікації специфічних загроз економічній безпеці держави на фінансовому ринку та розробці дієвих заходів щодо їх нейтралізації (рис. 3).

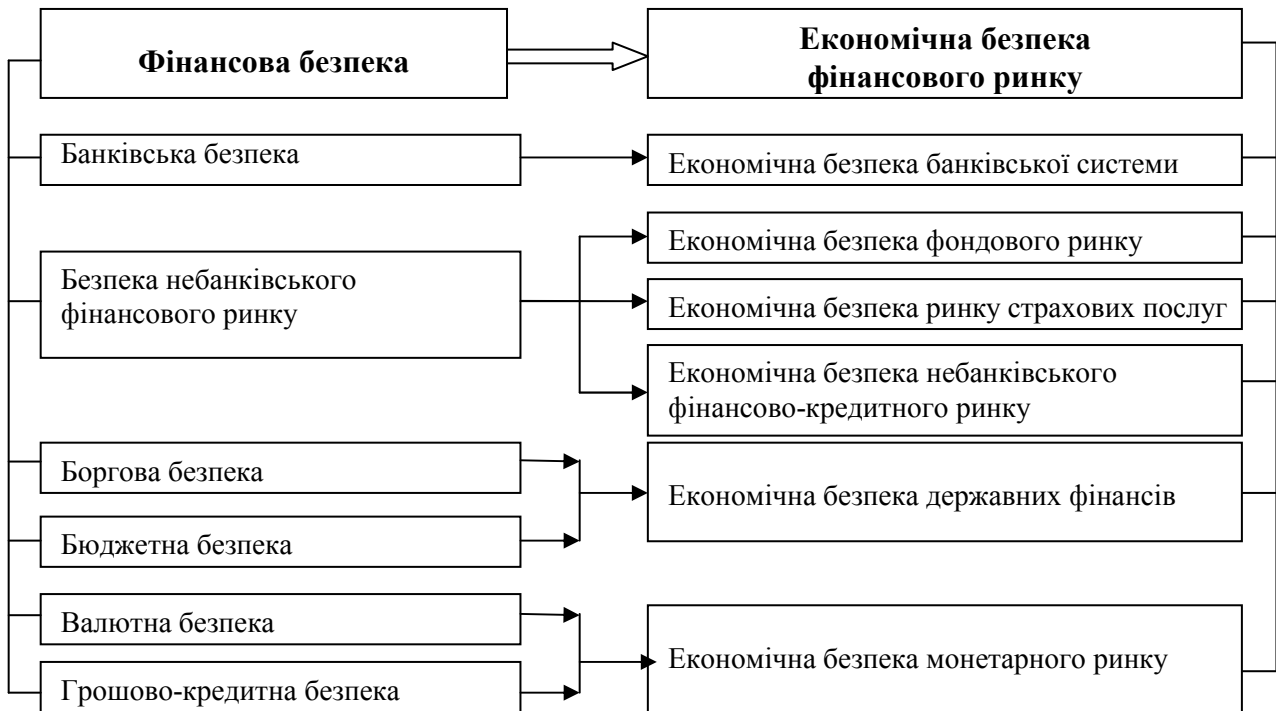

Рис. 3. Схема трансформації складових фінансової безпеки у складові економічної безпеки фінансового ринку

Доведено, що такий поділ є доцільним через відмінності як у специфічних загрозах, що впливають на стан безпеки вказаних сегментів фінансового ринку, так і у способах їх нейтралізації, особливостях державного регулювання, ліцензійних вимогах до забезпечення діяльності тощо.

Запропоновано методичний підхід для проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг, який передбачає: оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан системи економічної безпеки страхових компаній (ВДРЕБСК); оцінювання стресостійкості страхової компанії за окремими групами ризиків – загроз діяльності (СТСК); розрахунок показників платоспроможності страхової компанії (ПСК). Отриманий результат проведеного стрес-тестування дозволяє визначити, у яких напрямках і за допомогою яких інструментів доцільно скоординувати вектори державного впливу задля максимізації рівня економічної безпеки страхових компаній в Україні.

З метою апробації запропонованого методичного підходу проведено стрес-тестування страхових компаній України, що входять до десятки лідерів за підсумками діяльності у 2016 році. Проведений аналіз показав, що на більшості з них стан економічної безпеки має достатній рівень, проте у деяких страхових компаній є проблема інвестування залучених коштів, що призводить до низького рівня стресостійкості та за високого рівня всіх інших показників знижує рівень економічної безпеки таких компаній (табл. 3).

**Результати стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній
під впливом державного регулювання ринку страхових послуг**

№	Назва підприємства	Проміжні результати оцінки			Узагальнений результат оцінки	
		ВДРЕБСК	СТСК	ПСК	бал	клас
1.	АХА СТРАХУВАННЯ	0,90	1,0	1,0	2,90	А
2.	ІНГОССТРАХ	0,85	1,0	1,0	2,85	А
3.	РЗУ УКРАЇНА	0,90	0,85	1,0	2,75	А
4.	ІНГО УКРАЇНА	0,90	0,80	1,0	2,70	А
5.	АСКА	0,85	0,75	1,0	2,60	А
6.	ТАС СГ	0,85	0,50	1,0	2,35	Б
7.	УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА	0,80	0,55	1,0	2,35	Б
8.	ПРОВІДНА	0,80	0,55	1,0	2,35	Б
9.	ОРАНТА	0,75	0,40	1,0	2,15	Б
10.	УНІКА	0,70	0,30	1,0	2,00	Б

Наразі в Україні відповідно до законодавства здійснюється розрахунок не економічної, а лише фінансової безпеки ринку страхових послуг як сегмента небанківського фінансового ринку. Проте в ньому не береться до уваги вплив на розвиток ринку страхових послуг політичних, кадрових, інформаційних та технологічних чинників, що можуть суттєво змінити динаміку розвитку цього ринку.

Тому пропонуємо за всіма сегментами фінансового ринку проводити розрахунки не фінансової безпеки, а економічної, за складовими, відбір яких зумовлений специфікою функціонування ринку страхових послуг та особливостями державного регулювання на ньому, а саме: фінансова, правова, інформаційна, кадрова та технологічна.

З метою визначення стану економічної безпеки ринку страхових послуг пропонуємо використовувати інтегральний показник, який охоплюватиме два показники: показник стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг та показник рівня економічної безпеки ринку страхових послуг. Отримані результати свідчать про критичний стан економічної безпеки ринку страхових послуг, що підтверджує дієвість запропонованої методики та можливість її застосування на практиці.

Для розрахунку рівня економічної безпеки держави запропоновано використовувати ієрархічний підхід, який полягає у поетапному визначенні економічної безпеки від окремої страхової компанії до держави в цілому (рис. 4).

На рис. 4 курсивом позначено пропозиції щодо вдосконалення розрахунку рівня економічної безпеки України застосовуючи ієрархічний підхід.

Вважаємо, що кожен сегмент фінансового ринку доцільно поділити на менші сегменти (сегменти другого порядку), за аналогією з ринком страхових послуг, та проводити розрахунок з огляду на їх специфіку, що сприятиме обґрунтованій ідентифікації загроз економічному розвитку не лише кожної складової економічної безпеки держави, а й загалом.

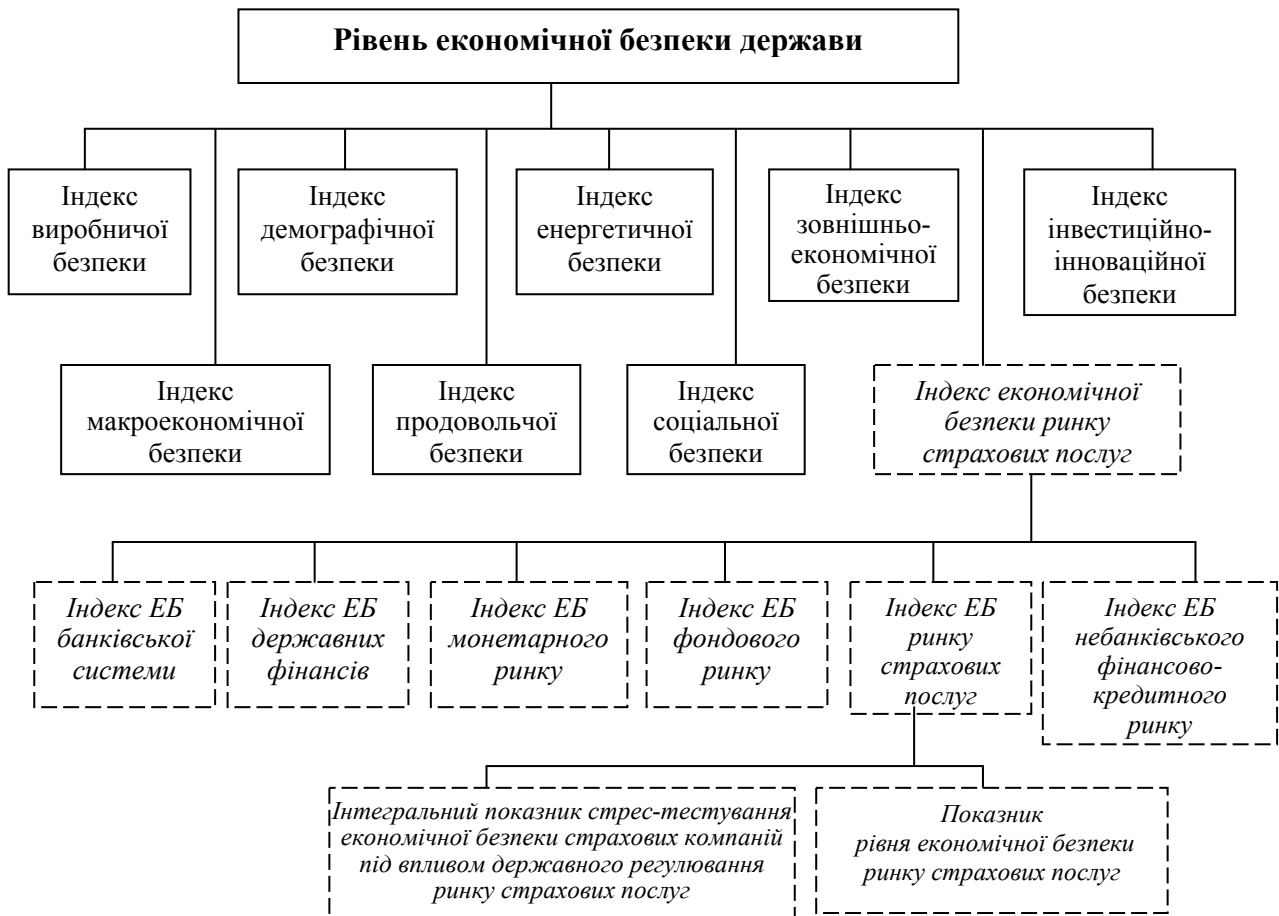

Рис. 4. Схема реалізації ієрархічного підходу до розрахунку рівня економічної безпеки України

ВИСНОВКИ

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено наукове завдання щодо розробки теоретико-методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення інструментарію оцінювання впливу державного регулювання на економічну безпеку ринку страхових послуг в Україні. За результатами дослідження у роботі сформульовано висновки й пропозиції, що мають теоретичне й практичне значення.

1. На основі вивчення нормативно-правових актів та науково-практичних джерел, встановлено основні етапи становлення такої науки, як «економічна безпека держави» та її фундаторів. Систематизовано та доповнено важливі етапи історії розвитку категорії «економічна безпека» у світовому масштабі та в Україні. Вивчено основні складові поняття «економічна безпека» та її рівні, а також з'ясовано основні складові економічної безпеки держави.

2. Встановлено, що вивчення економічної безпеки страхового ринку, потрібно здійснювати не з позиції суб'єктів, що надають або споживають певні страхові продукти, а з позицій послуг, що на ньому надаються, та є товаром на цьому ринку. У роботі запропоновано змістовну складову окремих категорій таких, як: «ринку страхових послуг», «економічна безпека ринку страхових послуг», «державне регулювання ринку страхових послуг», «державне регулювання економічної безпеки», «економічна безпека ринку страхових послуг», «державне регулювання

економічної безпеки ринку страхових послуг», «загрози економічній безпеці ринку страхових послуг», «індикатори економічної безпеки ринку страхових послуг», «інструменти державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг».

3. З'ясовано, що роль державного регулювання у процесі забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг України полягає у використанні правових та фінансових важелів впливу, проте поза увагою залишається застосування кадрових, інформаційних та технологічних важелів, що призводить до зниження її рівня.

4. Проведено оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг провідних країн світу та України, яке засвідчило про зниження кількості фінансових установ, зокрема й страхових компаній, за останні п'ять років, що спричинено загальними тенденціями в розвитку економіки та світовою фінансовою кризою.

Вивчення окремих показників функціонування ринку свідчить про їх невідповідність світовим стандартам, низький рівень купівельної спроможності страхових послуг населення, зменшення кількості страхових компаній через внутрішньоекономічні, політичні та інші причини та високий рівень «схемного страхування» або «псевдостраховання», що безпосередньо впливає на стан економічної безпеки ринку страхових послуг загалом.

Здійснене оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг на основі Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України дало змогу з'ясувати, що він визначається на основі показників, які не сповна характеризують цей ринок, що призводить до отримання неповної інформації та ухвалення частково помилкових рішень органами державного регулювання та контролю в процесі забезпечення економічної безпеки держави.

5. За результатами проведеного теоретичного дослідження інструментів державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг, їх було систематизовано залежно від: суб'єктів, що здійснюють державне регулювання; цілей державного регулювання. Вивчення суб'єктів дозволило розширити цілі та повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг як суб'єкта забезпечення економічної безпеки держави. Систематизація інструментів державного регулювання сприяла розробці методичного інструментарію, до складу якого увійшов показник «оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан системи економічної безпеки страхових компаній», застосування якого дозволяє кількісно обрахувати такий вплив.

6. За результатами теоретичних досліджень та проведення SWOT-аналізу, запропоновано авторський підхід до класифікації загроз функціонуванню ринку страхових послуг за двома групами, а саме: загрози ринку страхових послуг та загрози економічній безпеці держави на ринку страхових послуг, що дозволяє їх ідентифікувати та дає змогу цілеспрямовано формувати заходи щодо нейтралізації їх наслідків.

7. Запропоновано концептуальний підхід до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг в Україні, який передбачає оновлення стандартів оцінювання особливих ризиків страховиків та їх впливу

на економічну безпеку держави. Подано пропозиції, які стосуються доопрацювання нормативно-правових актів з питань державного регулювання діяльності страхових компаній та забезпечення економічної безпеки держави. Запропоновано механізм реалізації концептуального підходу, який передбачатиме проведення моніторингу за станом реалізації заходів з метою отримання достовірної інформації про ефективність виконання планів і програм, залучення громадськості, добровільних об'єднань учасників страхового ринку, представників бізнесу до реалізації запланованих заходів, об'єднання зусиль наукового потенціалу та практиків ринку страхових послуг.

8. Запропоновано методичний підхід для проведення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній під впливом державного регулювання ринку страхових послуг, який передбачає: оцінювання результатів впливу державного регулювання на стан системи економічної безпеки страхових компаній; оцінювання стресостійкості страхової компанії за окремими групами ризиків (загроз діяльності); розрахунок показників платоспроможності страхової компанії. Отриманий результат проведеного стрес-тестування дозволяє визначити, у яких напрямках і за допомогою яких інструментів доцільно скоординувати вектори державного впливу, щоб максимізувати рівень економічної безпеки страхових компаній в Україні.

9. Встановлено, що недосконалість наявної методики, яку застосовує Міністерство економічного розвитку і торгівлі, не дозволяє визначити економічну безпеку кожного сегмента фінансового ринку, а лише зосереджується на розрахунку фінансових показників їх розвитку, залишаючи поза увагою вплив на них кадрового, інформаційного, технологічного та правового забезпечення. Запропоновано під час розрахунку рівня економічної безпеки держави використовувати ієрархічний підхід, який полягає у поетапному визначенні економічної безпеки від окремої страхової компанії до держави загалом.

10. Реалізація запропонованого концептуального підходу до вдосконалення державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг сприятиме оптимізації структурних зрушень у страховому секторі, які підвищуватимуть його конкурентоспроможність і позитивно впливатимуть на економічну безпеку країни.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Кобко Р. В. Управління загрозами в системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 3–8 (0,72 др. арк.). (*особистий внесок здобувача: систематизовано підходи до управління загрозами (0,65 др. арк.)*).

2. Кобко Р. В. Роль страхування у мінімізації впливу загроз на економічну безпеку суб'єктів господарської діяльності / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Науковий економічний журнал «Інтелект XXI». – 2016. – № 1. – С. 76–82 (0,63 др. арк.). (*особистий внесок здобувача: виокремлено загрози економічній безпеці суб'єктів господарської діяльності (0,51 др. арк.)*).

3. Кобко Р. В. Економічна безпека держави: етапи становлення та складові / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Ефективна економіка. – 2017. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/> (0,65 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: виокремлено основні етапи становлення економічної безпеки держави (0,45 др. арк.)).

4. Кобко Р. В. Сутність та місце безпеки ринку страхових послуг в економічній безпеці держави / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Економіка і держава. – 2017. – № 5 – С. 45–57 (0,62 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: встановлено місце безпеки ринку страхових послуг в економічній безпеці держави (0,52 др. арк.)).

5. Кобко Р. В. Роль державного регулювання у процесі забезпечення економічної безпеки ринку страхових послуг України / Р. В. Кобко // Агросвіт. – 2017. – № 10. – С. 42–49 (0,64 др. арк.).

6. Кобко Р. В. Інструменти державного регулювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг України / Р. В. Кобко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2017. – № 44. – С. 56–62 (0,58 др. арк.).

7. Кобко Р. В. Концептуальний підхід до державного регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг України / Р. В. Кобко // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Економічні науки. – 2017. – № 1. – С. 67–74 (0,52 др. арк.).

8. Кобко Р. В. Методика стрес-тестування страхових компаній як інструмент державного регулювання ринку страхових послуг / Р. В. Кобко // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Економічні науки. – 2017. – № 2. – С. 45–56 (0,67 др. арк.).

Праці апробаційного характеру:

9. Кобко Р. В. Фінансова безпека страхових компаній в Україні / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Стратегічні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Черкаси, 14 квітня 2016 р.). – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2016. – С. 209–211 (0,25 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: систематизованої основних загроз фінансовій безпеці держави (0,15 др. арк.)).

10. Кобко Р. В. Детермінанти суб'єктивного характеру у порушенні фінансової безпеки держави / Р. В. Кобко // Розвиток юридичних наук: проблеми та рішення очима здобувачів вищої освіти: матеріали підсумк. наук.-теорет. конф. наук. т-ва здобувачів вищої освіти (Київ, 14 квітня 2016 р.). – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2016. – С. 62–65 (0,20 др. арк.).

11. Кобко Р. В. Фінансова безпека суб'єктів страхового ринку / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Фінансові інструменти просторово-територіального розвитку: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (Черкаси, 22–23 березня 2016 р.). – Черкаси: ФОП Чабаненко Ю. А., 2016. – С. 30–31 (0,20 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: виокремлено основні загрози фінансовій безпеці суб'єктів страхового ринку (0,10 др. арк.)).

12. Кобко Р. В. Вплив загроз на економічну безпеку страхових компаній / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // materiály XII mezinárodní vědecko-praktická konference «Moderní vymoženosti vědy – 2016». – Díl 1. Ekonomické vědy. – Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o. – S. 30–32 (0,20 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: виокремлено основні загрози економічній безпеці страхових компаній (0,10 др. арк.)).

13. Кобко Р. В. Управління загрозами та ризиками як інструмент забезпечення економічної безпеки страхових компаній / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Перспективи управлінської діяльності суб'єктів господарювання в контексті економічної безпеки: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. (Черкаси, 25–26 березня 2016 р.). – Черкаси: ФОП Чабаненко Ю. А., 2016. – С. 87–91 (0,35 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: систематизовано основні напрями управління загрозами економічній безпеці страхових компаній (0,25 др. арк.)).

14. Кобко Р. В. Методи управління ризиками в системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності / В. М. Андрієнко, Р. В. Кобко // Економічна безпека України: стан, проблеми та перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів, 22 квітня 2016 р.). – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – С. 13–15 (0,20 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: систематизовано методи управління ризиками (0,10 др. арк.)).

15. Кобко Р. В. Взаємозв'язок понять «ризик» та «загроза» / Р. В. Кобко, В. І. Кулініч // «Міжнародний форум з безпеки INFOS-2017»: матеріали міжнар. конф. (Черкаси, 25–27 травня 2017 р.). – Черкаси: ФОП Чабаненко Ю. А., 2017. – С. 87–91 (0,20 др. арк.). (*особистий внесок здобувача*: встановлено взаємозв'язок між ризиками та загрозами економічній безпеці страхових компаній (0,10 др. арк.)).

АНОТАЦІЯ

Кобко Р. В. Вплив державного регулювання на економічну безпеку ринку страхових послуг в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави. – Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, Львів, 2017.

Дисертація присвячена вирішенню наукового завдання, пов'язаного з розробкою теоретико-методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення інструментарію оцінювання впливу державного регулювання на економічну безпеку ринку страхових послуг в Україні.

Удосконалено концептуальний підхід, що відрізняється від інших тим, що державне регулювання економічної безпеки ринку страхових послуг пропонується здійснювати не лише на основі організаційних, правових, економічних, кадрових та інформаційних важелів, а й за результатами оцінювання економічної безпеки страхових компаній, що працюють на ньому.

Запропоновано ієрархічний підхід до розрахунку рівня економічної безпеки держави, що на відміну від існуючого, передбачає оцінювання економічної безпеки окремої страхової компанії, ринку страхових послуг, фінансового та інших ринків, а також держави в цілому. Доопрацьовано науково-методичний підхід до оцінювання стану економічної безпеки ринку страхових послуг, що дозволяє визначати рівень такої безпеки за окремими напрямками діяльності страхових компаній та загалом, а також відслідковувати ці процеси у динаміці й визначати їх тренд. Удосконалено методичний підхід до здійснення стрес-тестування економічної безпеки страхових компаній, який пропонується враховувати органами державного регулювання при прийнятті управлінських рішень на ринку страхових послуг.

Ключові слова: економічна безпека, державне регулювання, ринок страхових послуг, загрози, важелі впливу, інструменти впливу, методика, стрес-тестування, рівень, стан, держава.

SUMMARY

Kobko R. V. The Effect of State Regulation on Economic Security of the Ukrainian Insurance Services Market. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 21.04.01 – Economic Security of the State. – Lviv State University of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Lviv, 2017.

The dissertation is devoted to solving a scientific problem related to the development of theoretical, methodological and practical recommendations for improving the tools for assessing the impact of state regulation on the economic security of the insurance services market in Ukraine.

The conceptual approach differs from other ones that the state regulation of economic security of the insurance services market is proposed to be done not only on the basis of organizational, legal, economic, personnel and information levers, but also on the results of the assessment of the economic security of insurance companies operating on it.

A hierarchical approach is proposed to calculate the level of economic security of the state, which, unlike the current ones, involves assessing the economic security of a separate insurance company, the insurance services market, the financial market and the state as a whole. A scientific and methodological approach to assessing the state of economic security of the insurance services market, which allows us to determine the level of such security in certain areas of activity of insurance companies and in general, as well as keep track of these processes in dynamics and determine their trend, is reviewed. The methodical approach to conducting stress-testing of the economic security of insurance companies, which propose to use by State regulation when making decisions in the insurance services market.

Key words: Economic security, state regulation, insurance services market, threats, levers of influence, instruments of influence, methodology, stress testing, level, state, state.

АННОТАЦИЯ

Кобко Р. В. Влияние государственного регулирования на экономическую безопасность рынка страховых услуг в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 21.04.01 – экономическая безопасность государства. – Национальная академия внутренних дел. – Львовский государственный университет внутренних дел МВД Украины, Львов, 2017.

Диссертация посвящена решению научной задачи, связанной с разработкой теоретико-методических и практических рекомендаций по совершенствованию инструментария оценки влияния государственного регулирования на экономическую безопасность рынка страховых услуг в Украине.

Усовершенствован концептуальный подход, отличающийся от других тем, что государственное регулирование экономической безопасности рынка страховых услуг предлагается осуществлять не только на основе организационных, правовых, экономических, кадровых и информационных рычагов, но и по результатам оценки экономической безопасности страховых компаний, работающих на нем.

Предложен иерархический подход к расчету уровня экономической безопасности государства, который предусматривает оценку экономической безопасности отдельной страховой компании, рынка страховых услуг, финансового и других рынков, а также государства в целом. Доработан научно-методический подход к оценке состояния экономической безопасности рынка страховых услуг, составляющими которого являются индикаторы, балльная шкала от 0 до 1, качественные и количественные критерии и порядок оценки, который, в отличие от других, позволяет определять уровень такой безопасности по отдельным направлениям деятельности страховых компаний и в целом, а также отслеживать эти процессы в динамике и определять их тренд. Разработана содержательная составляющая основных категорий: «государственное регулирование экономической безопасности», «экономическая безопасность рынка страховых услуг», «государственное регулирование экономической безопасности рынка страховых услуг», «угрозы экономической безопасности рынка страховых услуг», «индикаторы экономической безопасности рынка страховых услуг», «инструменты государственного регулирования экономической безопасности рынка страховых услуг», которая обеспечивает целостный подход к разработке нормативно-правовой, методической и организационной составляющей обеспечения экономической безопасности рынка страховых услуг Украины.

Дополнена классификация угроз угрозами рынка страховых услуг и экономической безопасности государства на рынке страховых услуг, которая позволяет четко разграничивать угрозы в практической деятельности и дает возможность целенаправленно формировать меры по их прогнозированию и нейтрализации их последствий.

Ключевые слова: экономическая безопасность, государственное регулирование, рынок страховых услуг, угрозы, рычаги влияния, инструменты воздействия, методика, стресс-тестирования, уровень, состояние, государство.

Підписано до друку 23.08.2017 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 93-17.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.